A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (tizedik tanács)

2017. július 20.*

„Előzetes döntéshozatal – Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok – 2005/29/EK irányelv – Hatály – Adósságbeszedő társaság – Fogyasztói hitel – Követelés engedményezése – A társaság és az adós közötti jogviszony jellege – A 2. cikk c) pontja – A »termék« fogalma – A bírósági végrehajtó eljárásával párhuzamosan foganatosított adósságbeszedés iránti intézkedések”

A C-357/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Litvánia) a Bírósághoz 2016. június 28-án érkezett, 2016. június 20-i határozatával terjesztett elő

a **„Gelvora” UAB**

és

a **Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (tizedik tanács),

tagjai: M. Berger tanácselnök, A. Borg Barthet (előadó) és E. Levits bírák,

főtanácsnok: E. Tanchev,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a litván kormány képviseletében D. Kriaučiūnas, A. Mikočiūnienė és G. Taluntytė, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: B. Tidore avvocato dello Stato,

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Goddin és A. Steiblytė, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: litván.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról") (HL 2005. L 149., 22. o.) értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a „Gelvora" UAB és a Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (nemzeti fogyasztóvédelmi hivatal, a továbbiakban: hivatal) között az ez utóbbinak az említett társaságot az általa folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok miatt elmarasztaló határozata ügyében folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv (13) preambulumbekezdése kimondja:

„A Közösség céljainak a belső piaci korlátok megszüntetése útján történő elérése érdekében szükséges a tagállamokban létező, egymástól eltérő általános záradékokat és jogi alapelveket felváltani. Az ezen irányelv által bevezetett egységes, közösségi szintű általános tilalmat ennek megfelelően a fogyasztók gazdasági magatartását torzító tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra kell alkalmazni. A fogyasztói bizalom növelése érdekében az általános tilalomnak egyenlő mértékben kell vonatkoznia azon tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra, amelyek a kereskedő és a fogyasztó közötti bármilyen szerződéses kapcsolaton kívül, és azokra, amelyek a szerződés megkötését követően és annak teljesítése alatt merülnek fel. Az általános tilalom megállapítása a legszélesebb körben elterjedt kétféle kereskedelmi gyakorlatra – nevezetesen a megtévesztő kereskedelmi gyakorlatokra és az agresszív kereskedelmi gyakorlatokra – vonatkozó szabályok útján történik."

4 Ezen irányelv 2. cikke így rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

c) »termék«: az áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, valamint a jogokat és kötelezettségeket is;

d) »az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatai« (a továbbiakban: kereskedelmi gyakorlatok): a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával [helyesen: valamely terméknek a fogyasztó részére történő népszerűsítésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával];

[....]”

5 Az említett irányelv 3. cikke (1) bekezdésének szövege az alábbi:

„Ezt az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.”

A litván jog

6 A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvet a 2007. december 21-i Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas (a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény), ültette át a nemzeti jogba.

7 E törvény 2. cikkének 8. pontja határozza meg a „termék” fogalmát, míg a 3. cikkének (1) bekezdése, valamint (2) bekezdésének 1. pontja előírja egyrészt a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok általános tilalmát, másrészt azon feltételeket, amelyek alapján a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelennek tekintendő.

8 Az említett törvény 5. cikke (1) bekezdésének 4. pontja értelmében megtévesztő kereskedelmi gyakorlat az, amely hamis információt ad, vagy félrevezetheti az átlagfogyasztót az ár, az ár számításának módja vagy valamely különös árelőny fennállásának vonatkozásában.

9 A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény 6. cikke (1) bekezdésének 1. pontja úgy rendelkezik, hogy ha valamely magatartás ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna, megtévesztő mulasztásnak minősül, ha olyan alapvető információt nem ad át, amelyre a fogyasztónak a tájékozott ügyleti döntés meghozatalához szüksége van. E törvény 6. cikke (3) bekezdésének 3. pontja előírja, hogy a vásárlásra való felhívás esetén az árra vonatkozó információk jelentősnek minősülnek.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10 A Gelvora adósságbeszedéssel foglalkozó magántársaság bankokkal kötött engedményezési szerződéseket, amelyek értelmében megszerezte az engedményező bankok és a fogyasztók között létrejött fogyasztóihitel-szerződések alapján fennálló követelésekre vonatkozó jogot. A Gelvora ezen engedményezési szerződések alapján az adósokkal szemben követelésbeszedés iránti kereseteket indított, bizonyos esetekben a bírósági végrehajtó által a jogerős bírósági határozat alapján folytatott végrehajtással párhuzamosan.

11 Ebben az összefüggésben négy fogyasztó panaszt tett a hivatalnál a Gelvorára. E hivatal elmarasztalta a Gelvorát a tisztességtelennek minősülő kereskedelmi gyakorlatok tilalmáról szóló nemzeti rendelkezések megsértése miatt.

12 A hivatal megállapította, hogy a Gelvora által folytatott kereskedelmi gyakorlatok ellentétesek a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény 3. cikkének (1) bekezdésével, és 3475,44 EUR bírságot szabott ki rá.

13 A Gelvora a hivatal határozatának megsemmisítése iránti keresettel a Vilniaus apygardos administracinis teismashoz (vilniusi regionális közigazgatási bíróság, Litvánia) fordult.

14 2015. május 18-i ítéletével e bíróság a Gelvora keresetét mint megalapozatlant elutasította.

15 Többek között megállapította, hogy az adósok és a Gelvora közötti viszony kereskedő és fogyasztó közötti viszony volt, és úgy ítélte meg, hogy e társaság kereskedő volt, aki a fogyasztóknak terméket vagy szolgáltatást – vagyis tartozáskezelést – nyújt.

16 A Gelvora e határozatot a közigazgatási legfelsőbb bíróság, a Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Litvánia) előtt fellebbezte meg, amely úgy véli, hogy az előtte folyamatban lévő jogvita megoldása a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv értelmezésétől függ.

17 Ilyen körülmények között a Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (legfelsőbb közigazgatási bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Azon jogviszony, amely valamely adósságra vonatkozó jogokat engedményezési szerződés alapján megszerző társaság és egy olyan természetes személy között jött létre, akinek a tartozása fogyasztói kölcsönszerződés alapján keletkezett, és amelyben az említett társaság adósságbeszedésre irányuló intézkedéseket foganatosít, a [tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló] irányelv hatálya alá tartozik-e?

2) Amennyiben az első kérdésre igenlő választ kell adni, vonatkozik-e [a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló] irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti »termék« fogalma az engedményezési szerződés alapján megszerzett adóssághoz kapcsolódó jogok érvényesítését szolgáló cselekményekre olyan természetes személyektől történő adósságbeszedés esetén, akiknek a tartozása az eredeti hitelezővel kötött fogyasztói kölcsönszerződés alapján jött létre?

3) A [tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló] irányelv hatálya alá tartozik-e azon jogviszony, amely valamely adósságra vonatkozó jogokat engedményezési szerződés alapján megszerző vállalat és egy olyan természetes személy között jött létre, akinek a tartozása fogyasztói kölcsönszerződés alapján keletkezett, és azt már bírói ítéletben megítélték és végrehajtásra a végrehajtónak átadták, ha eközben a vállalat párhuzamos adósságbeszedési cselekményt végez?

4) Amennyiben a harmadik kérdésre igenlő választ kell adni, vonatkozik-e a 2005/29 irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti »termék« fogalma az engedményezési szerződés alapján megszerzett adóssághoz kapcsolódó jogok érvényesítését szolgáló cselekményekre olyan természetes személy adósoktól történő adósságbeszedés esetén, akiknek a tartozása az eredeti hitelezővel kötött fogyasztói kölcsönszerződés alapján keletkezett, és azt már bírói ítéletben megítélték és végrehajtásra a bírósági végrehajtónak átadták?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

18 A kérdést előterjesztő bíróság négy, együttesen vizsgálandó kérdésével lényegében arra keres választ, hogy az adósságbeszedéssel foglalkozó magántársaság és a valamely fogyasztóihitel-szerződés olyan nem teljesítő adósa közötti jogviszony, akinek tartozását engedményezték, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv hatálya alá tartozik-e, és amennyiben igen, az ezen irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti „termék” fogalmába tartoznak-e az ilyen társaság által a követelésének beszedése érdekében alkalmazott gyakorlatok. A kérdést előterjesztő bíróság ezt követően azt kérdezi, hogy ugyanezt a választ kell-e adni akkor is, ha a tartozás fennállását bírósági határozat is megerősítette, és e határozatot végrehajtás céljából bírósági végrehajtónak adták át.

19 Először is az arra vonatkozó kérdést illetően, hogy az adósságbeszedési tevékenység a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv hatálya alá tartozik-e, emlékeztetni kell egyrészt, hogy ezen irányelv 2. cikkének d) pontja különösen tág megfogalmazást használ, amikor a „kereskedelmi gyakorlatok” fogalmát úgy határozza meg, mint a „kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás,

magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával [helyesen: valamely terméknek a fogyasztó részére történő népszerűsítésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával]" (2013. szeptember 19-i CHS Tour Services ítélet, C-435/11, EU:C:2013:574, 27. pont).

20 Másrészt a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv (13) preambulumbekezdésével együttesen értelmezett 3. cikkének (1) bekezdése értelmében ez az irányelv azon tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozik, amelyeket valamely vállalkozás bármilyen szerződéses kapcsolaton kívül, vagy a szerződés megkötését követően, illetve annak teljesítése alatt alkalmaz.

21 Ennélfogva a „közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek [az] értékesítésével" kifejezés nem csak a szerződés megkötésével, hanem annak végrehajtásával összefüggésben foganatosított összes intézkedést is magában foglalja, többek között a termék árának kifizettetése érdekében tett intézkedéseket is.

22 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Gelvora számára engedményezett tartozások egy szolgáltatás nyújtásából, azaz hitel rendelkezésre bocsátásából erednek, amelynek ellenértékét a hitel előre meghatározott kamatlábbal növelt törlesztő részletek formájában történő visszafizetése képezi.

23 Ennélfogva az olyan adósságbeszedésre irányuló tevékenységek, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében vett „terméknek" minősülnek.

24 Az ilyen kijelentést így az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés szerinti azon körülmény sem vonja kétségbe, hogy az adósságbeszedésre irányuló intézkedéseket egy olyan jogi személy foganatosította, amely egy fogyasztóval szemben követelésre vonatkozó jogot szerzett e követelés eredeti jogosultja általi engedményezés folytán és e fogyasztóval szemben kereskedőként jár el.

25 Ugyanis, noha az olyan adósságbeszedő társaság, mint a Gelvora, nem nyújt a fogyasztónak konkrétan a fogyasztói hitellel kapcsolatos szolgáltatást, mint olyat, attól még az általa folytatott tevékenység, azaz a számára engedményezett tartozások beszedése, a 2005/29 irányelv értelmében vett, esetlegesen tisztességtelen „kereskedelmi gyakorlat" fogalmába tartozik, amennyiben az általa hozott intézkedések alkalmasak arra, hogy befolyásolják a fogyasztónak a termék ellenértékének kifizetésével kapcsolatos döntését.

26 Ezen összefüggésben a Bizottság „A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtására/alkalmazására vonatkozó iránymutatás" című, 2016. május 25-i dokumentumban (SWD(2016) 163 final) rámutat, hogy a követelések beszedésére irányuló tevékenységet adásvételt követő tevékenységnek kellene tekinteni. Ezenkívül a Bizottság által e dokumentumban felhozott példákból kitűnik, hogy néhány nemzeti bíróság úgy véli, hogy az adósságbeszedő társaságok tevékenysége ezen irányelv hatálya alá tartozik.

27 Márpedig, egyfelől a fogyasztó részéről fizetendő adósság beszedésének feltételei olyan jelentőséggel bírhatnak, hogy azok alkalmasak arra, hogy meghatározó módon befolyásolják a fogyasztó hitelfelvételre vonatkozó döntését, különösen, ha az adósságbeszedés érdekében foganatosított intézkedések olyan formát öltenek, mint az alapügybeli intézkedések.

28 Másfelől, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv hitel-visszafizetéssel kapcsolatos ügyletekre vonatkozó alkalmazásának a követelés engedményezése esetén történő kizárása kétségessé teheti az ezen irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem hatékony érvényesülését, mivel a kereskedők ezáltal hajlamosak lehetnek arra, hogy különválasszák az adósságbeszedést annak érdekében, hogy ne kerüljenek az említett irányelv védelmet biztosító rendelkezéseinek hatálya alá.

29 Ugyanezen okból végül az a körülmény, hogy bírósági határozat erősítette meg a tartozás követelhetőségét, és az adósságbeszedő társaság e végrehajtási eljárással párhuzamosan egyéb, önálló adósságbeszedési intézkedéseket is foganatosít, semmilyen következménnyel nem jár az adott válasz tekintetében.

30 Ugyanis, azon kívül, hogy az ilyen intézkedéseknek a hivatalos, végrehajtó által lefolytatott végrehajtási eljárással párhuzamos foganatosítása alkalmas az adós megtévesztésére a vele szemben alkalmazott eljárás jellegét illetően, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv által biztosított fogyasztóvédelem hatékony érvényesülése megköveteli, hogy a kereskedő, aki úgy döntött, hogy a tartozások beszedése érdekében önállóan jár el, ezen irányelv rendelkezéseinek hatálya alá tartozzon azon intézkedések tekintetében, amelyeket a végrehajtási eljárással párhuzamosan saját maga foganatosít.

31 E megfontolásokra tekintettel a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvet úgy kell értelmezni, hogy annak tárgyi hatálya alá tartozik az adósságbeszedéssel foglalkozó társaság és a valamely fogyasztóihitel-szerződés olyan nem teljesítő adósa közötti jogviszony, akinek tartozását e társaság javára engedményezték. Az ilyen társaság által a követelésének beszedése érdekében alkalmazott gyakorlatok az ezen irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti „termék” fogalmába tartoznak. E tekintetben nem bír jelentőséggel az a körülmény, hogy a tartozás fennállását bírósági határozat is megerősítette, és e határozatot végrehajtás céljából bírósági végrehajtónak adták át.

A költségekről

32 Mivel ez az eljárás az alapügyben részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (tizedik tanács) a következőképpen határozott:

A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) úgy kell értelmezni, hogy annak tárgyi hatálya alá tartozik az adósságbeszedéssel foglalkozó társaság és a valamely fogyasztóihitel-szerződés olyan nem teljesítő adósa közötti jogviszony, akinek a tartozását e társaság javára engedményezték. Az ilyen társaság által a követelésének beszedése érdekében alkalmazott gyakorlatok az ezen irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti „termék” fogalmába tartoznak. E tekintetben nem bír jelentőséggel az a körülmény, hogy a tartozás fennállását bírósági határozat is megerősítette, és e határozatot végrehajtás céljából bírósági végrehajtónak adták át.

Aláírások